

משטרת ישראל
נהלי אגף התנועה

-בלמ"ס-

נוהל זה הותר לעיון על פי חוק חופש המידע

מספר: 02.231.12	תת-פרק: תעבורה	פרק: תנועה

נהלי את"ן

שם: הטיפול בתלונת אזרח על עבירת תנועה שביצע משתמש בדרך
--

תאריך פרסום: 29/10/2023
תאריך תחילה: 29/10/2023
תאריך ביטול:
נוסח: 2

תוכן עניינים

1. כללי
 2. הבסיס החוקי
 3. הגורם המוסמך להחליט לגבי תלונת אזרח על רכב שביצע עבירת תנועה
 4. הטיפול בתלונת אזרח
 5. עילות גניזה
 6. הטיפול בערר על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין
 7. תיעוד
 8. בקורות ודיווח
 9. הגורם האחראי לביצוע הנוהל
- נספח

1. כללי

ביחידות המשטרה השונות מתקבלות פניות מאזרחים, המבקשים להתלונן על משתמש בדרך שביצע עבירת תנועה. מטרת הנוהל היא לפרט ולהסדיר את דרכי הטיפול בתלונות אזרחים על משתמש בדרך שביצע עבירת תנועה.

2. הבסיס החוקי

א. סעיף 58 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב – 1982 (להלן: "החוק") – הגשת תלונה למשטרה.

ב. סעיף 59 לחוק – חקירת המשטרה.

ג. סעיף 63 לחוק – הודעה על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין.

ד. סעיף 64 לחוק – הגשת ערר על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין.

ה. סעיף 62 (1) לפקודת התעבורה, התשכ"א – 1961 - מגדיר עבירות לפי פקודת התעבורה ותקנותיה כעבירת מסוג עוון.

3. הגורם המוסמך להחליט לגבי תלונת אזרח על רכב שביצע עבירת תנועה (להלן: "הגורם המוסמך")

א. קצין את"ן מרחבי או קצין בדרגת פקד ומעלה מהיחידה שהוסמך ע"י ק' האת"ן המרחבי שבתחום מרחבו נעברה העבירה (למעט מחוז ת"א ומחוז ירושלים).

ב. במחוזות ת"א וירושלים: ק' את"ן מחוזי/סגן קצין את"ן מחוזי/קצין בדרגת פקד ומעלה שהוסמך ע"י ק' האת"ן.

ג. קצין את"ן מחוזי/קצין פיקוח מחוזי או קצין בדרגת פקד ומעלה שנקבע ע"י ק' האת"ן המחוזי.

4. הטיפול בתלונת אזרח

א. תלונה המופנית לשוטר בשטח

1) אם השוטר נכח בעת ביצוע העבירה, ראה את ביצוע העבירה בעצמו והחליט לרשום דוח, יברר עם המתלונן האם הוא מעוניין להעיד במידת הצורך. אם המתלונן מוכן לשתף פעולה, ירשום השוטר את פרטיו כעד בדוח, ויגבה ממנו הודעה במידת האפשר. אם המתלונן אינו מוכן לשתף פעולה, יציין זאת השוטר בדוח.

2) אם השוטר לא ראה את ביצוע העבירה, עליו להפנות את המתלונן להגיש תלונה במש"ל בתחנת המשטרה הקרובה למקום מגוריו.

ב. תלונה על ביצוע עבירת תנועה על ידי משתמש בדרך המגיעה ליחידת משטרה – תלונה על ביצוע עבירת תנועה על ידי משתמש בדרך המגיעה ליחידת משטרה כלשהי, תועבר לטיפול יחידת הבוחנים שבאזור נעברה העבירה. יחידת המשטרה שקיבלה את התלונה, תאשר למתלונן את קבלת מכתבו, ותודיע לו כי תלונתו הועברה לטיפול היחידה שבאיזור נעברה עבירה.

ג. הגיעה תלונת האזרח ליחידה המטפלת, יבדוק הגורם המטפל את כל אלה:

1) אם העובדות שמתאר המתלונן בעדותו/תלונתו מהוות עבירה.

2) אם קיימים בתלונה כל הפרטים כמפורט להלן: תאריך האירוע, שעה, המקום המדויק של ביצוע העבירה, מספר הרכב, סוג וצבע (פרטים נוספים רצויים: זיהוי נהג/ת, עדים נוספים למקרה וכדומה) תיאור מפורט של מהות העבירה, וכן הסכמה של המתלונן להגיע להעיד בבימ"ש בגין התלונה הנ"ל (ככל שישוחרר לנהג דוח ע"פ התלונה).

3) השוטר המטפל יבדוק את נסיבות התלונה ע"י יצירת קשר טלפוני עם המתלונן, ובמידת הצורך יזמנו למסור עדות מפורטת בנדון.

ד. במקרה בו חסרים הפרטים המצוינים לעיל, או שהעובדות שתיאר המתלונן בעדותו חסרות כך שאינן מהוות עבירה - ייפתח תיק חקירה, וישלח למתלונן מכתב, בו הוא יידרש להשלים את הפרטים החסרים תוך שבועיים, בכלל זאת הסכמתו לשתף פעולה בחקירה ככל שיידרש, ולהעיד בבימ"ש במידת הצורך (אם לא ציין זאת בפנייתו המקורית).

ה. אם מתיאור העובדות עולה כי המעשה עליו מלין המתלונן, אינו מהווה עבירה, תיגנוז התלונה בעילה של "העדר אשמה".

ו. לא המציא המתלונן את הפרטים הנדרשים בפרק הזמן שהוקצה לו, או השיב שאין בידיו את הפרטים, או שאינו מוכן להעיד בבית המשפט, או שלא השיב כלל, ינחה הגורם המוסמך לגנוז את תיק החקירה, בנימוק שנסיונות העניין בכללותו אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או העמדה לדין.

ז. הייתה התלונה בגין חניה בלתי חוקית שביצע אזור, יבדוק הגורם המטפל אם העבירה מנויה בעבירות הרשומות ב**נספח** לנוהל זה "אכיפה סלקטיבית עבירות חניה - העבירות והסיבות בהן יש לאכוף". במקרים בהם העבירה מנויה בנספח ייפתח תיק פ.ל. והתלונה תיחקר. במקרים בהם העבירה אינה מנויה בנספח, תיגנוז התלונה בנימוק "נסיונות העניין בכללותו אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין", והודעה על כך תישלח למתלונן.

ח. תיערך בדיקה ראשונית אם פרטי הרכב כגון: סוג, תוצר וצבע, שצוינו בתלונת האזור, תואמים לפרטים הקיימים בבעלות במסוף. במקרים בהם פרטי כלי הרכב אינם תואמים, תיגנוז התלונה ע"י הגורם המוסמך בעילה של חוסר ראיות, מבלי להמשיך בחקירה והודעה תישלח למתלונן בהתאם. במקרים בהם פרטי הרכב אינם תואמים, אולם קיים זיהוי של הנהג ופרטיו, אין לסגור את התיק והחקירה תימשך.

ט. אם תוכן התלונה מעיד, לכאורה, על ביצוע עבירה וכל הפרטים הנדרשים קיימים - יאוותר בעל הרכב באמצעות מערכות מיחשוב את"ן. פעולה זו תתועד במסמך ותצורף לחומר.

י. בעל הרכב יוזמן לחקירה ביחידה המטפלת עם רישיון הרכב, רישיון נהיגה ותעודת ביטוח לחקירה. תיגבה עדותו, ייבדקו רישיונות הרכב, ויצויין במזכר: סוג הרכב, צבעו ותוצר הרכב. טען בעל הרכב כי אדם אחר נהג ברכב - עליו הנטל להוכיח מי נהג ברכב, ופרטי הנהג האחר אותם הוא מוסר - יירשמו בעדותו (כלל הפרטים אותם יכול למסור). הנהג שפרטיו נמסרו על ידי הבעלים יוזמן לחקירה ותיגבה עדותו.

יא. במקרים בהם בעל הרכב אינו מצליח להוכיח מי נהג ברכב בשעת ביצוע העבירה, ביצוע העבירה ייוחס לבעל הרכב. זומן בעל הרכב לחקירה יותר מפעם אחת ולא הופיע ולא מסר את פרטי הנהג ברכב, יירשם דוח על שמו, ישלח אליו בדואר רשום, מבלי להמתין להופעתו למסירת גירסה.

יב. במקרים בהם בעל רכב/נהג ברכב, מתגורר מחוץ לתחומי היחידה המטפלת, תפנה היחידה המטפלת בתלונה ליחידה שבתחומה מתגורר הנהג/בעל הרכב, וזו תיגבה את עדותו. בתום גביית העדות, תעביר היחידה את העדות ליחידה המטפלת להמשך טיפולה. על היחידה המעבירה לפרט את אלה: מהות התלונה, תאריך, שעה ומקום העבירה, על מנת שגביית העדות תהיה עניינית.

יג. ציין המתלונן/בעל הרכב/נהג ברכב שמות עדים למקרה - יש לזמנם לחקירה ולגבות מהם עדות. לא הגיעו העדים תוך פרק זמן סביר, החלטת קצין האת"ן המרחבי/מחוזי בחומר תתבסס על החומר הקיים, מבלי להמתין להודעות העדים.

יד. העלה הנילון טענה כגון: חוסר תמרור במקום ביום אליו מתייחסת העבירה, או חוסר סימון, או תימרור במקום המורה אחרת, או כל טענה אחרת המחייבת את בדיקת היחידה, תיבדק הטענה ע"י היחידה המוסמכת, ותתועד בזכרון דברים שיצורף לחומר.

טו. הסתיימה החקירה - יסכם הבוחן את תיק החקירה וימליץ בהתאם כמפורט להלן:

1) המליץ על שחזור דוח תעבורה - יפרט את האשמה, הסעיף או התקנה וסוג הדוח, ויעביר להחלטת ה"מוסמך".

2) המליץ על גניזת התלונה - ינמק את המלצתו, ויצוין את עילת הסגירה בהתאם לסעיף "עילות הסגירה".

ז. החליט הגורם המוסמך לשחזור דוח תעבורה - יצוין את החלטתו ביומן התיק/יומן החקירה וידווח בהתאם. הודעה על ההחלטה תישלח למתלונן. החליט הגורם המוסמך על גניזת התלונה, ינמק את החלטתו, ויצוין את עילת הסגירה, בהתאם למפורט בסעיף "עילת סגירה". הודעה על גניזת התלונה ועילת הסגירה יישלחו למתלונן. עותק ממכתב הסגירה יצורף לחומר.

ז. נרשם בעקבות החלטת הגורם המוסמך דוח מסוג ב.מ. - יצוין ע"ג הדוח בחלק של "עדים לאירוע": "נובע מ- פ.ל...." ומספר הפ.ל, ויצוינו פרטי המתלונן כעד. ביומן התיק יצוין: "נרשם דוח ב.מ מספר.....". שני עותקי הדוח יועברו למפנ"א להמשך טיפול ושליחת דוח ממוחשב לנהג בדואר רשום.

ח. החליט הגורם המוסמך להמיר את הדוח לדוח אזהרה בכתב, ישוחרר דוח רגיל ויומר באזהרה. הודעה על המרת הדוח באזהרה תישלח בדואר לנילון. נרשם בעקבות החלטת הגורם המוסמך דוח 'הזמנה לדין' - ימולא הדוח ע"י היחידה המוסמכת, יצוין ביומן התיק מספר הדוח, ועל גבי הדוח יצוין: "נובע מ- פ.ל...." ומספרו, יצוינו פרטי המתלונן כעד, והדוח יישלח בדואר רשום לנהג.

ט. החליט הגורם המוסמך על אזהרה בכתב (מכתב אזהרה, להבדיל מדוח מסוג 'אזהרה' - ראה סמכויות גניזה), תישלח למתלונן הודעה על ההחלטה. עותק מההודעה יצורף לחומר, ולנהג יישלח מכתב אזהרה.

כ. טיפול בחריגים

1) התקבלה תלונה אנונימית (ללא שם המתלונן וכתובת) - היא תירשם, תמוספר ותיגנז ללא כל טיפול נוסף. על אף האמור, רשאי הגורם המוסמך במקרים חריגים ויוצאים מן הכלל לפתוח בחקירה.

2) הייתה התלונה על עבירה שמשטרת ישראל משתמשת במיכשור מיוחד ע"מ לאכוף אותה (כגון: אי שמירת מרחק, מהירות וכו') ואין בידי המתלונן להוכיח את העבירה, תיגנז התלונה ע"י הגורם המוסמך מחוסר ראיות, ולמתלונן יישלח מכתב סגירה שבו יצוין, בנוסף לעילת הסגירה, שמשטרת ישראל החליטה שלא לחקור את תלונתו עקב חוסר בראיות מספיקות להעמדה לדין.

3) הייתה התלונה נגד רכב הנושא לוחית זיהוי שאינה ישראלית, ולא ידועים פרטי הנוהג ברכב, תיגנז התלונה מבלי לפעול לאיתור הנהג. הודעה תישלח למתלונן בהתאם.

4) בכל מקרה בו מצוין בתלונת האזרח או בעדותו, כי הוא אינו מעוניין להופיע לבית המשפט מכל סיבה שהיא, לא תטופל התלונה ותיגנז בהתאם.

5) תלונה על רכב השייך לצה"ל/בשירות צה"ל או מושכר לצה"ל, התלונה ובירור הבעלות יועברו לטיפול רמ"ד עבירות/ענף שיטור ומבצעים/מקמצ"ר/צה"ל, ולמתלונן תישלח הודעה בהתאם.

6) תלונה על רכב או"ם/דיפלומטי או נגד שר או ח"כ, תיבדק בתאום עם מת"ן לגבי חסינות הנהג, ותטופל עפ"י נוהל את"ן/מת"ן מס' 02.231.10 – "הטיפול בחסינים".

7) תלונה המלווה בתיעוד מצולם ומספק - אין חובה לקבל את התייחסות הנילון, וניתן להימנע מזימונו לחקירה, בתנאי שמדובר בעבירה מסוג ברירת משפט ולא הזמנה לדין.

כא. איתור בעל רכב והנהג ברכב

- 1) איתור בעל רכב יתבצע באמצעות שאילתה במסוף לבירור בעלות.
- 2) לא הופיעו נתונים במסוף על הרכב, ינסה הגורם המטפל לאתר את הבעלים באמצעות דוחות שנרשמו לרכב בחצי שנה האחרונה, והקיימים במערכות מחשוב. אם לא אותר בעל הרכב - תפנה היחידה המוסמכת למשרד הרישוי.
- 3) אם בדיקת הבעלות העלתה כי הבעלים ברכב היא חברה - תישלח לחברה דרישה לברר מי נהג ברכב ולמסור את פרטיו למשטרה. הנהג יוזמן לחקירה. לא השיבה החברה תוך פרק זמן סביר (14 ימים) תצא הודעה נוספת לחברה. אם חלפו מעל 30 ימים מיום ההודעה הראשונה לחברה, ישוחרר דוח תנועה על שם החברה.

5. עילות גניזה

- (להרחבה ראה: עילות סגירה וגניזה פקודת המטא"ר 14.01.01 – "אירוע תלונה ומידע אחר על עבירה – דיווח, סיווג וטיפול"):
- א. "העדר אשמה פלילית" - החקירה העלתה על פי הראיות שאין אשמה בהתנהגות נהג הרכב האחר (במקום אין תמרור, אין סימון או קיים תמרור המורה ההיפך מהאמור בתלונה וכדומה).
 - ב. "חוסר ראיות" - כשחומר הראיות שנאסף מעורר ספק בדבר אשמתו של החשוד.
 - ג. החשוד אינו בר עונשין :
 - 1) מטעמי גיל - כשהוכח כי בעת ביצוע העבירה טרם מלאו לחשוד 12 שנים.
 - 2) מטעמי בריאות הנפש - כשהוכח, על פי צו בית משפט, כי החשוד או הנאשם אינו נושא באחריות פלילית עקב מצבו הנפשי.
 - ד. מות הנאשם.
 - ה. התיישנות העבירה - בעבירות ב.מ. התיישנות חלה אם חלפה שנה מיום ביצוע העבירה, ודוח לא הומצא לבעל הרכב/למחזיק ברכב/לנהג. במקרים בהם הודיע בעל הרכב/המחזיק ברכב על נהג אחר ברכב - ההתיישנות תחול רק לאחר שנתיים מיום ביצוע העבירה, אם לא הומצא הדוח לנהג ברכב.
 - ו. נסיבות הענין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה/להעמדה לדין.
 - ז. עבריו לא נודע - עברה שנה מיום קבלת התלונה ולא אותר הנהג או לא נודע בעל הרכב - ייסגר הדוח.
 - ח. בתלונות של "משמרות הזה"ב" בגין: אי מתן זכות קדימה להולכי רגל, כאשר העדות היחידה היא של התלמיד, תיבדק הבעלות ברכב, תיגנז התלונה ויישלח מכתב אזהרה לבעל הרכב, בו יודע לו כי רכבו נראה מבצע עבירת תנועה, כי הפעם לא יינקטו כנגדו באמצעים, וכי הוא מתבקש לנהוג כהלכה.

6. הטיפול בערר על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין

- א. הגיע ליחידה המוסמכת ערר על החלטה שניתנה לגבי תיק שהיה בטיפול שלא לחקור או שלא להעמיד לדין, יאשר הגורם המטפל את קבלת הערר לפונה.
- ב. הגורם המטפל יבדוק אם החשוד בתיק נחקר, ואם לא נחקר - ישלח לחשוד בתיק הודעה בנוסח זה: **"הריני להודיעך כי הוגשה נגדך תלונה בגין חשד לעבירת תעבורה, שלא גרמה לתאונת דרכים. שבה נפגע אדם או ניזוק רכוש (יש לפרט מהי העבירה, מתי נעברה והיכן נעברה). משטרת ישראל (פירוט תפקידו של נותן ההחלטה בתיק) החליטה כי בנסיבות העניין אין מקום לפתוח נגדך בחקירה או להעמידך לדין פלילי. על החלטה זו הוגש ערר לפרקליטות המדינה. הודעה זו, היא הודעה כמשמעה בסעיף 239 א' לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) תשמ"ב 1982. עם סיום הטיפול בערר נודיעך תוצאות".**
- ג. בסיום הטיפול ולאחר שתתקבל החלטת פרקליטות המדינה בתיק, יודיע הגורם המטפל לחשוד את תוצאות הטיפול.
- ד. הגורם המטפל ביחידה יצלם את תיק החקירה (פ.ל.) וההחלטה בו. לחומר המצולם יצורף הערר והמלצת מפקד היחידה או קצין אחר שנקבע על ידו, כל החומר וההמלצה יועברו לר' מחלקת התנועה, אשר יבדוק את התיק, יצרף את המלצתו, ויעביר את החומר להחלטת פרקליטות המדינה.
- ה. במקרים בהם הוגש ערר ונדרשת התייחסות היחידה לערר, על מנת למנוע מצב בו תחלוף תקופת ההתיישנות, יש להעביר למת"ן את התיקים בצירוף המלצה, תוך פרק זמן שאינו עולה על 14 ימים ממועד קבלת הערר. במקרים בהם מת"ן מחזיר את החומר ליחידות להשלמה, יש לדאוג לחזרת החומר ולסיום כל הטיפול בתיק, תוך פרק זמן שלא יעלה על חודש ימים ממועד קבלת הערר.
- ו. על הגורם במת"ן האחראי על הטיפול בעררים, לסיים את הטיפול בתיקים תוך פרק זמן שאינו עולה על חודש ימים נוספים.
- ז. יודגש, כי אם מסיבה כלשהי נוצר מצב בו מועד ההתיישנות קרוב, יש לתת תשומת לב מיוחדת במקרה זה למועד ההתיישנות.

7. תיעוד

- א. כל תלונה המגיעה ליחידה מוסמכת תירשם, יצורף אליה יומן תיק/יומן חקירות או ייפתח תיק חקירה ויסודר בהתאם לפקודת המטא"ר 14.01.01 – "אירוע תלונה ומידע אחר על עבירה – דיווח, סיווג וטיפול".
- ב. ע"ג יומן התיק או תיק החקירה יירשם מספר התלונה/פ.ל.
- ג. ביחידה מוסמכת ינוהל יומן טיפול בתלונות אזור וייכללו בו הפרטים האלה:
- 1) מספר התלונה (מספר רץ).
 - 2) תאריך קבלת התלונה ביחידה המוסמכת.
 - 3) פרטי המתלונן.
 - 4) תאריך החלטה.
 - 5) ההחלטה (נרשם דוח - סוגו, נגז - עילת גניזה).
 - 6) הערות (בסעיף זה יצוינו עררים שהוגשו לפרקליט המדינה או טיפול אחר בחומר).

8. בקורות ודיווח

- א. קצין את"ן מחוזי - יקיים בקרה אחת לחצי שנה בכל יחידת תנועה מרחבית/מחוזית עותק הביקורת יועבר למת"ן.
- ב. בתיקי פ.ל שנפתחו כנגד שוטרים שעברו עבירה ברכב משטרת, תבוצע ביקורת אחת לשנה על ידי מפקד המחוז או גורם אחר שימונה על ידו, וידווח על ממצאי הביקורת ישירות לממ"ז. הביקורת תתייחס לנושא הפעלת שיקול הדעת בביטול דוחות.
- ג. עותק ממצאי הביקורת יועברו לר' מת"ן.

9. הגורם האחראי לביצוע הנוהל

אחריות לתיקוף ועדכון הנוהל היא של מחלקת התנועה באמצעות מדור תעבורה באת"ן.

נספח - רשימת עבירות חנייה

והנסיבות בהן יש לבצע אכיפה כנגד אזרחים בעקבות תלונת אזרח

העבירה	תקנה	הנסיבות	*הנחיות לאכיפה
--------	------	---------	----------------

1	עצירה (כולל העמדה והחנייה) בצומת	72 (א) (3)	כשהרכב חונה בתוך תחום הצומת	לדווח בכל מקרה
2	חנייה על מעבר החצייה	72 (א) (6)	כשהחנייה היא על המעבר ממש	1. על עצירה בלבד אין לדווח 2. על חנייה בתוך המעבר יש לדווח בכל מקרה
3	חנייה בתחום תחנת אוטובוס	72 (א) 12	כשחניית הרכב יש בה כדי להפריע לכניסת או ליציאת האוטובוס מהתחנה	1. יש לדווח גם על עצירה או העמדה אם היה בהם כדי להפריע לכניסת ויציאת האוטובוס מהתחנה. 2. אין לדווח כשהקו לא פועל (שבתות וחגים).
4	העמדת רכב כולל חנייה על המדרכה שלא מאפשר מעבר בטוח של הולכי רגל	72 (א) (2)	כשחניית הרכב חוסמת המדרכה באופן שלא מאפשר מעבר בטוח וחופשי של הולכי רגל	1. לדווח בכל מקרה בנסיבות כפי שפורטו. 2. בין שיקולי הבטיחות יש להביא בחשבון איזורים הומים – להולכי רגל איזורי בידור, מדרכות צרות.
5	חניה בתחום תמרור 433 בשעות העומס בצירים הראשים. חנייה באזורי קנס מוגדל בתחום תמרור 433	22 (א)	בנסיבות כפי שפורטו	לדווח בכל מקרה בנסיבות כפי שפורטו.
6	עצירה (כולל העמדה וחנייה) לצד רכב חונה	72 (א) 10		לדווח בכל מקרה.
7	חנייה במקום חנייה השמור לנכה	72		לדווח בכל מקרה.